תבלין שנים ושלשה שמות והן מין אחד. פירש רש"י כמו פלפל ארוך פלפל נבן פלפל שחור[א] ולפי[ב] הא דקתני בסיפא[ג] ר"ש אומר ג' שמות ממין אחד לו שני מינין משם אחד אין מצטרפין[ד] משמע דלא שני מינין משם אחד כעין שמצינו לקמן (דף 5.) תרי גווני אלא אלא דבר[ה] תימה[ו] וכי בשביל שיש להם שם אחד יש להן להצטרף יותר מה מועיל השם לגרום הצירוף כיון שהם שני מינין ואין טעמם כשוה ומפרש ר"ת[ז] דג' עניני איסור כגון של ערלה או של כלאי הכרם ושל תשירה ושל עיר הנדחת[ח] קרי ג' שמות כדאמרינן אלא השם המביאו לידי מכות מביאו לידי תשלומים ובפרק המקבל (כ"מ קיא.)[ט] עובר בכל השמות אללו' וכן משמע בהדיא בירושלמי בריש פ"ב דמסכת ערלה[א] דקתני התרומה ותרומת מעשר ותרומ' (י) של דמאי והחלה והבכורים עולין באחד ומאה ומצטרפין זה עם זה וקאמר עלה בגמרא לרבי שמעון נצרכה אע"ג דאמר ר"ש אין שני שמות מצטרפין הכא מודה שכולם שם תרומה[כ]: **אסורין ומצטרפין.** לכאורה נראה מדאתי אסורים ותנא תו מצטרפין דאסורין היינו לאסור את הקדרה ומצטרפין למלקות ואף על גב דלענין חיוב חטאת אמרי' כפ' כלל גדול (לעיל עא.) דחלב[כא] ופיגול ונותר אין מצטרפין למלקות מצטרפין ובפרק בתרא דע"ז (דף סו.) דפליגי אביי ורבא דאביי סבר בתר טעמא אזלינן וקאמר אביי מנא אמינא לה דתנן תבלין ג' וג' שמות כו' אע"ב דבתר טעמא אזלינן טולהו חד טעמא ניגהו אע"א בתר שמא אזלינן הא שמא לחוד והא שמא לחוד ורבא אמר הא מני ר"מ היא דאמר כל איסורין שבתורה מצטרפין זה עם זה שנאמר לא תאכל כל תועבה כל שתיעבתי לך הרי הוא בכל תאכל משמע דלאביי אתיא אפי' אליבא דרבנן דר"מ אע"ג דע"כ פליגי עליה לכל הפחות לענין מלקות סבר אביי דלא פליגי אלא בג' מינין אבל בג' איסורין ומין אחד לא והא דאמר ריש לקיש בפרק התערובות (זבחים עח.) הפיגול והנותר והטמא שבללן זה בזה ואכלן פטור אי אפשר שלא ירבה מין על חבירו ויבטלו ומלקות איירי דבטמא לא שייך ביה חטאת ועוד מדקאמר התם ש"מ התראת ספק לא שמה התראה ומדמבטלין זה את זה היה משמע דשני איסורין לרבנן דר"מ אין מצטרפין כ"ל דאע"פ שמבטלין זה את זה כשבללן מצטרפין הן למלקות וכן מוכח במעילה בפרק קדשי מזבח (דף יח:) דתנן הפיגול והנותר והטמא[ל] אין מצטרפין וקאמר בגמרא לא שנו אלא לטומאת ידיים אבל לאכילה מצטרפין והא דאיצטריך[מ] לאתויי קרא דלאכילה מצטרפין מלא יאכל כי קדש הם כל שבקודש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו פירוש מדנאמרו בלאו אחד מצטרפין לא איצטריך אלא לר"ש דאמר ג' שמות אין מצטרפין ובקודש מודה משום קרא דרבי אליעזר אבל לרבנן אפילו בעלמא מצטרפין והא דתנן בפ' קדשי מזבח (מעילה יח.) הערלה וכלאי הכרם מצטרפין אתיא לפיר כרבנן אליבא דאביי ומיהו לפי זה מצטרפין דריש לא הוי פירושא כמו אין מצטרפין[נ] דרבי שמעון דלירוף דרבי שמעון היינו לאיסור דאי למלקות הא אית ליה כל שהוא למכות ור"מ מפרש דאסורי' ומצטרפין הכל מייר להצטרף לאסור את הקדירה ולא למלקות א"נ אסורין בגתינת טעם אם נפלו בקדירה ומצטרפין לאסור בתערובת יבש בלא נתינת טעם והשתא הוי מצטרפין[ס] כמו אין מצטרפין דסיפא דרבי שמעון: [נ' תוס' ע"ז סח: ד"ה ר"ש. ומוס' מעילה יח. ד"ה תנן]:

הואיל

שפרו ורבו. דכל אחד נתעברה אשתו זכר במלות שובו לכם לאהליכם[ו] ולא ידענא היכא רמיזא: **כשני מיבעי ליה.** דומיא דכשלג [ישעי' א] דלא כתיב כשלגים: **אלדר עמך אענך גם עלה.** כאן רמז ד' גליות. גם ריבויא הוא: **יאמר פ'.** אתה אמור התוכחה וכך אנו תולין: **יאמרו.** הואיל שאטאו ויתקבל שמך בעולם כשתעשה דין בעובדין על דברין: **קראת להן בני בכורי ישראל.** שהיה גלוי לפניך שהן עתידין לומר לפניך בסיני נעשה ונשמע לקבל עולך מאהבה כבניה: **דל עשרין דלא ענשת להו.** שכן מצינו בדור המדבר שלא ענש הקב"ה אלא מכ' שנה ומעלה דכתיב (במדבר יד) במדבר הזה יפלו פגריכם וגו' מבן כ' שנה ומעלה אשר הלינותם עלי: **כי אתה אבינו.** כנגד יצחק אמרו והוא אמר להם הראו כנגד הקב"ה שהוא אביכם: **בשנאתם אל ברוך.** כדרך כל הגוים שהרי ע"פ גזרת גלות ירד לשם: **בחבלי אדם.** בשביל חיבת האדם משמשים למגריס בחבלים ולא בשלשלאות: **רחמימי עול על לחייהם.** כאדם הסובל ומסייע לבהמתו להריס עולה [ז] מעל לוארה בלוחיון ובמקלות: **ואט אליו אוכיל.** הטיתי לכם כח להכיל את עבודת הספרן: **מתני' בילה קלה.** כבר מפורש[ח]

שזה בילת תרנגולת שהיא קלה לבשל ולא בשיעור כל בילה שיערו אלא כגרוגרת מבילה קלה: **ומצטרפין.** כל מיני תבלין זה עם זה: **קליפי אגוזים.** הגדילה ע"ג הקליפה בעודן לחין: **סטים.** [ט] קרו"ג: **פואה.** [י] ווירנל"א: **פי סבכה.** בראש הסבכה שעשאה בקליעה ונותן מעט בגד: **נתר.** מין אדמה שקורין ניטר"א: **קמוליא ואשלג.** בגמרא מפרש לה: **אם הכסף.** של דס נדה. שאלו הסמנין מעבירין על הכתם של דס נדה בבגד לטהרו: **גמ' הפס.** הוא דקולמוס מרוסס לא חזי למידי אלא להסקה: **ככא דאקנידא.** שן של מפתח: **ורמינהו.** אמתני' דתבלין מצטרפין שני מינין לכשיעור: **כ' וג' שמות.** פלפל נבן שחור וארוך או אפילו מן ג' מינין והם (שם אחד) של איסור אסור אם תיבלו בהן את הקדרה: **ומצטרפין.** לתבלה אם אין בכל אחד כדי לתבל ונצטרפו ותיבלו: **ואמר חזקיה.** הא דקתני מצטרפין:

במיני

שפרו ורבו שרדה ישראל מדבר סיני שירדה שנאה לעכו"ם עליו ומה שמו חורב שמו ופליגא דר' אבהו דא"ר אבהו הר סיני שמו ולמה נקרא הר חורב שירדה חורבה לעכו"ם עליו: מנין שקושרין לשון של זהורית וכו': כשנים כשני מיבעי ליה א"ר יצחק אמר להם הקב"ה לישראל אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שסדורות ובאות מששת ימי בראשית ועד עכשיו כשלג ילבינו: דרש רבא מאי דכתיב [1]לכו נא ונוכחה יאמר ה' לכו נא בואו נא מיבעי ליה יאמר ה' אמר ה' מיבעי ליה לעתיד לבא יאמר להם הקב"ה לישראל לכו נא אצל אבותיכם ויוכיחו אתכם ויאמרו לפניו רבש"ע אצל מי נלך אצל אברהם שאמרת לו [2]ידוע תדע ולא בקש רחמים עלינו אצל יצחק שבירך את עשו [3]והיה כאשר תריד ולא בקש רחמים עלינו אצל יעקב שאמרת לו [4]אנכי ארד עמך מצרימה ולא בקש רחמים עלינו אצל מי נלך אל עכשיו יאמר ה' אמר להן הקב"ה הואיל ותליתם עצמכם בי אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מ"ד [5]כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך לעתיד לבא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים אפשר דבעי רחמי עלייהו אמר ליה בניך חטאו אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה אמר לו ליצחק בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע בני ולא בניך בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם [6]בני בכורי עכשיו בני ולא בניך ועוד כמה חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרין דלא ענשת עלייהו פשו להו חמשין דל כ"ה דלילותא פשו להו כ"ה דל תרתי סרי ופלגא דצלויי ומיכל ודבית הכסא פשו להו תרתי סרי ופלגא אם אתה סובל את כולם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עליך ואת"ל כולם עלי הא קריבית נפשי קמך פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקב"ה ומחיו להו יצחק הקב"ה בעינייהו מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים [5]אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל אלא שזכותו גרמה לו דכתיב [7]בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה ואהיה להם כמרימי עול על לחייהם ואט אליו אוכיל: **מתני'** [ח]א[ט]המוציא עצים כדי לבשל ביצה קלה [י]תבלין כדי לתבל ביצה קלה ומצטרפין זה עם זה [כ]קליפי אגוזין קליפי רמונים איסטים ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן פי סבכה מי רגלים נתר וברורית [ל]קמוליא ואשלג כדי לכבס בגד קטן פי סבכה רבי יהודה אומר כדי להעביר את הכתם: **גמ'** תנינא הדא זימנא [מ]קנה כדי לעשות קולמוס אם היה עב או מרוסס כדי לבשל ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה באילפס מהו דתימא התם הוא דלא חזי למידי אבל עצים דחזו לכבא דאקלידא אפילו כל שהוא קמ"ל: תבלין כדי לתבל ביצה קלה: ורמינהו [נ]תבלין שנים וג' שמות ממין אחד או משלשה מינין (ושם אחד) אסורין ומצטרפין זה עם זה ואמר חזקיה

במיני

תבלין שנים ושלשה שמות והן מין אחד. פירש רש"י כמו פלפל ארוך פלפל נבן פלפל שחור[א] ולפי[ב] הא דקתני בסיפא[ג] ר"ש אומר ג' שמות ממין אחד לו שני מינין משם אחד אין מצטרפין[ד] משמע דלא שני מינין משם אחד כעין שמצינו לקמן (דף 5.) תרי גווני אלא אלא דבר[ה] תימה[ו] וכי בשביל שיש להם שם אחד יש להן להצטרף יותר מה מועיל השם לגרום הצירוף כיון שהם שני מינין ואין טעמם כשוה ומפרש ר"ת[ז] דג' עניני איסור כגון של ערלה או של כלאי הכרם ושל תשירה ושל עיר הנדחת[ח] קרי ג' שמות כדאמרינן אלא השם המביאו לידי מכות מביאו לידי תשלומים ובפרק המקבל (כ"מ קיא.)[ט] עובר בכל השמות אללו' וכן משמע בהדיא בירושלמי בריש פ"ב דמסכת ערלה[א] דקתני התרומה ותרומת מעשר ותרומ' (י) של דמאי והחלה והבכורים עולין באחד ומאה ומצטרפין זה עם זה וקאמר עלה בגמרא לרבי שמעון נצרכה אע"ג דאמר ר"ש אין שני שמות מצטרפין הכא מודה שכולם שם תרומה[כ]: **אסורין ומצטרפין.** לכאורה נראה מדאתי אסורים ותנא תו מצטרפין דאסורין היינו לאסור את הקדרה ומצטרפין למלקות ואף על גב דלענין חיוב חטאת אמרי' כפ' כלל גדול (לעיל עא.) דחלב[כא] ופיגול ונותר אין מצטרפין למלקות מצטרפין ובפרק בתרא דע"ז (דף סו.) דפליגי אביי ורבא דאביי סבר בתר טעמא אזלינן וקאמר אביי מנא אמינא לה דתנן תבלין ג' וג' שמות כו' אע"ב דבתר טעמא אזלינן טולהו חד טעמא ניגהו אע"א בתר שמא אזלינן הא שמא לחוד והא שמא לחוד ורבא אמר הא מני ר"מ היא דאמר כל איסורין שבתורה מצטרפין זה עם זה שנאמר לא תאכל כל תועבה כל שתיעבתי לך הרי הוא בכל תאכל משמע דלאביי אתיא אפי' אליבא דרבנן דר"מ אע"ג דע"כ פליגי עליה לכל הפחות לענין מלקות סבר אביי דלא פליגי אלא בג' מינין אבל בג' איסורין ומין אחד לא והא דאמר ריש לקיש בפרק התערובות (זבחים עח.) הפיגול והנותר והטמא שבללן זה בזה ואכלן פטור אי אפשר שלא ירבה מין על חבירו ויבטלו ומלקות איירי דבטמא לא שייך ביה חטאת ועוד מדקאמר התם ש"מ התראת ספק לא שמה התראה ומדמבטלין זה את זה היה משמע דשני איסורין לרבנן דר"מ אין מצטרפין כ"ל דאע"פ שמבטלין זה את זה כשבללן מצטרפין הן למלקות וכן מוכח במעילה בפרק קדשי מזבח (דף יח:) דתנן הפיגול והנותר והטמא[ל] אין מצטרפין וקאמר בגמרא לא שנו אלא לטומאת ידיים אבל לאכילה מצטרפין והא דאיצטריך[מ] לאתויי קרא דלאכילה מצטרפין מלא יאכל כי קדש הם כל שבקודש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו פירוש מדנאמרו בלאו אחד מצטרפין לא איצטריך אלא לר"ש דאמר ג' שמות אין מצטרפין ובקודש מודה משום קרא דרבי אליעזר אבל לרבנן אפילו בעלמא מצטרפין והא דתנן בפ' קדשי מזבח (מעילה יח.) הערלה וכלאי הכרם מצטרפין אתיא לפיר כרבנן אליבא דאביי ומיהו לפי זה מצטרפין דריש לא הוי פירושא כמו אין מצטרפין[נ] דרבי שמעון דלירוף דרבי שמעון היינו לאיסור דאי למלקות הא אית ליה כל שהוא למכות ור"מ מפרש דאסורי' ומצטרפין הכל מייר להצטרף לאסור את הקדירה ולא למלקות א"נ אסורין בגתינת טעם אם נפלו בקדירה ומצטרפין לאסור בתערובת יבש בלא נתינת טעם והשתא הוי מצטרפין[ס] כמו אין מצטרפין דסיפא דרבי שמעון: [נ' תוס' ע"ז סח: ד"ה ר"ש. ומוס' מעילה יח. ד"ה תנן]:

הואיל

לב א מיי' פי"ח מהלכו' שבת הלכה ד:
לג ב שם הלכה ה:
לד ג שם הלכה ח:

תורה אור השלם

1 לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר יְיָ אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ אִם יַאְדִּימוּ כְּתוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ:
ישעיהו א יח

2 וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יָדֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם וְעִנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה:
בראשית טו יג

3 וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה וְאֶת אָחִיךָ תַּעֲבֹד וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ:
בראשית כז מ

4 אֲנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעֲלֶךָ גַּם עָלֹה וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיךָ:
בראשית מו ד

5 כִּי אַתָּה אָבִינוּ כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעֻנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירֻנוּ אַתָּה יְיָ אָבִינוּ גֹּאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ:
ישעיהו סג טז

6 וְאָמַרְתָּ אֶל פַּרְעֹה כֹּה אָמַר יְיָ בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל:
שמות ד כב

7 בְּחַבְלֵי אָדָם אֲמָשְׁכֵם בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה וָאֶהְיֶה לָהֶם כְּמֹרִימֵי עֹל עַל לְחֵיהֶם וָאֵט אֵלָיו אוֹכִיל:
הושע יא ד

מוסף תוספות

א. והם מין א'. תוס' ע"ז סו. ב. דפי' דשמות לשון שם ממש. תוס' ע"ז סו. ג. דהך מתניתין במסכת ערלה. תוס' הרא"ש. ד. בשלמא (ג') [ב'] שמות והם מין א' משכחת לה כדפי', אלא (ג') [ב'] מינים והם שם אחד היכי משכחת לה כיון דשם ר"ל שם ממש. תוס' ע"ז סו.) ואפילו אם תאמר. תוס' הרא"ש. ה. מכל מקום. תוס' הרא"ש. ו. מאי טעמא דמ"ד שני מינים משם אחד מצטרפים. תוס' הרא"ש. ז. דשמות דקאמר היינו שם דאיסור. תוס' ע"ז סו. ח. אז של שביעית אחר הביעור וכיוצא באלו. תוס' הרא"ש. ט. גבי השבת העבוט. תוס' הרא"ש. י. וה"פ הכא תבלין של שנים וג' שמות כגון פלפל דכלאים ופלפל דערלה ופלפל דתרומה דהתלא איסורין, וכולן מין פלפלין הם, או ג' מינים פלפלים וקנמון ושאר מינים וכולם איסור אחד, והשתא ניחא דמשכחת שפיר ג' מינים והם שם אחד כגון מאיסור אחד פי' מתרומה או מערלה או מכלאי הכרם. תוס' ע"ז סו. יא. דשמות היינו איסורים. תוס' ע"ז סו.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה תבלין וכו' ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי וחמלה: (ב) ד"ה אסורין וכו' כלאב דם ופיגול: (ג) בא"ד דתנן הפיגול והנותר אין מצטרפין כל"ל ותיבה והטמא נמחק: (ד) בא"ד והא דאיצטריך ר' אליעזר לאתויי קרא: (ה) בא"ד ומיהו לפי זה וכו' אמו אין מצטרפין דסיפא דר"ש: (ו) בא"ד ומסתמא הוי מצטרפין דרישא אמו אין מצטרפין:

גליון הש"ס

רש"י בד"ה שפרו ורבו לא ידענא. עי' ברכות כה ע"ב ברש"י ד"ה מקן שמעת ליה: תוס' ד"ה תבלין וכו' כדאמר' שלא השם המביאו לידי מכות. מכות דף ד ע"ב:

לעזי רש"י

קרו"ג. כרכום.
ורנב"א. פואה (עשב, שמשורשו מפיקים צבע אדום).
ניטר"א. נתר (אשלגן חנקתי).

מוסף רש"י

קליפי אגוזין. קליפה שעל קליפי האגוז (לעיל עט.).
סטים. ויטולא (שם). פי סבכה. קופ"א נתמן בגד בחלגעיתה (שם). מרוסס. סדוק מדקין הרבה כמו (עמוס ו) והכה הבית הגדול לרסיסים (לעיל פז.). שנים וג' שמות ממין אחד. והן מין אחד, כגון פלפל נבן פלפל שחור פלפל ארוך (ע"ז סו.). או משלשה מינים. וג' שמות יש להן (שם). אסורין ומצטרפין. אם נפלו לקדירה ולא בזה כדי לתבל ולא בזה כדי לתבל ונצטרפו ותיבלו והן של איסור, מצטרפין לאסורה (שם). ואמר חזקיה. כבא דקאמר מצטרפין אע"ג דתלתא מיני ניטרו וכשמא נמי לא שוו (שם).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ה. וגשל, © כל הזכויות שמורות

במיני מתיקה. עסקינן שכולן מיני מתיקת קדירה אבל מין אחד אין מצטרף ומתניתין לא מפליג: **דוגמא לאירא.** מעט למר שהוא כמין דוגמא שמראה לצבע לצע"ה כזה מתפוך לו כזה והוא כדי ליתן בקדירה של קנה של גרדי ושיעורה מועט: **גרות.** ומתני' בשאינן שרויין והכא בגרות אינו שורה פחות מכדי בגד קטן: **אינפטרין.** מקום: **הוסיפו עליהם.** לענין שביעית: **החלגיליין.** לגורין": **והלעווין.** לענה: **בכריפה.** גפרית: **שיש לו עיקר.** שנפרש באדרן. ולפי דעתי מורמיתא דגרסינן בתמ' ע"ז[a] דבר שאין לו שורש [b] הוא כמו זה ולא כמו שמפרשין אותו פיוג"ש: **שלוף דוק.** לא אתפרש אבל כך שמו: **גרמלא דפרזלא.** פורידיל"ר של ברזל: **מתני' פלפלא לא שהוא.** ואינו פלפל שלנו. וגרמלא מפרש כל שהוא לגמלי חזי: **מיני בשמים לא שהן.** לריח טוב: **מיני מתכות לא שהוא.** לאור לדרכן קטן: **שמגניעין אותו גרפואה** ל"ג: **מקח ספרים.** אכילת מועלת אוכלת הספרים ומרקבן ושמו מקק: **שמגניעין אותן לגונון.** שכל דבר קדש טעון גניזה: **מאומה.** אלמא אתאביה קרא לאיסורא. והא דתנן (לעיל דף עה:) כל שאינו כשר להגניע כו' ואוקימנא למעוטי עני אשירה דלא כר' יהודה: **גמ' נלאתא.** כאב תלי הראש: **ריח רע.** שמעשנין בהן אוזן ותינוקות כגון אלטית להבריח מעליו מזיקין: **אלרגמן.** נצע שלובעין בו אלרגמן וטעמא לא איתפרש. ול"ג שגם הוא ראוי להריח: **בסולת הוורד.** עלה של וורד בחור אחת: **מיני מתכות לא שהוא.** מתני' היא: **הרי עלי ברזל.** לבדק הבית: **נגליא עורב.** עבלאות של אמה [c] היו עושין והן אדין בסכין סביבותיהם ומסמרין אדין בכולן ומתפין בהן גנו של היכל לאמנוע את העורבים מליאב: **ממעה כסף.** נאשם שוה מעה כסף: **לגורא.** מזלג קטן [d] [כעין] שטוין בו זהב ולבדק הבית לאמי חזי: **שמוחצין בו פסיונות.** ומנקבין[e] לאשיהן לעדויי חוטכן. מוקיי"ל בלע"ז: **מקק דסיפרי אכל דשיראי.** כל אלו תולעין הן שבכל מין ומין ואוקיון בשמומיסא תכל אילא פה הה: **כולהו אכנפא.** לאוכלן: **קוליס יש בתאנים.** היה תולעת יושב ונוקב בגרונו ודומה שהוא קוץ: **קטליה פה לדין.** הרגו פה לדין: **מתני' רוכלין.** מוכרי בשמים לקיטורי נשים ויש להן קופות קטנות לערורות בשמים: **אינו חייב אלא אחת.** דכולה מלאה הוא: **פחות מכגרוגרת.** לאע"ג דכל האוכלין שיעורן כגרוגרת הני כיון לזריעה קיימי בפחות מכגרוגרת נמי מיחייב:

זרע

הואיל וראויין למתק הקדירה. הואיל וממתיקין הוה ליה למימר כדפי' בסוף כלל גדול (דף עו. ושם) וא"ת היכי מיירי לי דוגמא שמראה לצבע לצע"ה כזה מתפוך לו כזה והוא כדי ליתן בקדירה של קנה של גרדי ושיעורה מועט: **גרות.** ומתני' בשאינן שרויין והכא בגרות אינו שורה פחות מכדי בגד קטן: **אינפטרין.** מקום: **הוסיפו עליהם.** לענין שביעית: **החלגיליין.** לגורין": **והלעווין.** לענה: **בכריפה.** גפרית: **שיש לו עיקר.** שנפרש באדרן. ולפי דעתי מורמיתא דגרסינן בתמ' ע"ז[a] דבר שאין לו שורש [b] הוא כמו זה ולא כמו שמפרשין אותו פיוג"ש: **שלוף דוק.** לא איתפרש אבל כך שמו: **גרמלא דפרזלא.** פורידיל"ר של ברזל: **מתני' פלפלא לא שהוא.** ואינו פלפל שלנו. וגרמלא מפרש כל שהוא לגמלי חזי: **מיני בשמים לא שהן.** לריח טוב: **מיני מתכות לא שהוא.** לאור לדרכן קטן: **שמגניעין אותו גרפואה** ל"ג: **מקח ספרים.** אכילת תולעת אוכלת הספרים ומרקבן ושמו מקק: **שמגניעין אותן לגונון.** שכל דבר קדש טעון גניזה: **מאומה.** אלמא אתאביה קרא לאיסורא. והא דתנן (לעיל דף עה:) כל שאינו כשר להגניע כו' ואוקימנא למעוטי עני אשירה דלא כר' יהודה: **גמ' נלאתא.** כאב תלי הראש: **ריח רע.** שמעשנין בהן אוזן ותינוקות כגון אלטית להבריח מעליו מזיקין: **אלרגמן.** נצע שלובעין בו אלרגמן וטעמא לא איתפרש. ול"ג שגם הוא ראוי להריח: **בסולת הוורד.** עלה של וורד בחור אחת: **מיני מתכות לא שהוא.** מתני' היא: **הרי עלי ברזל.** לבדק הבית: **נגליא עורב.** עבלאות של אמה [c] היו עושין והן אדין בסכין סביבותיהם ומסמרין אדין בכולן ומתפין בהן גנו של היכל לאמנוע את העורבים מליאב: **ממעה כסף.** נאשם שוה מעה כסף: **לגורא.** מזלג קטן [d] [כעין] שטוין בו זהב ולבדק הבית לאמי חזי: **שמוחצין בו פסיונות.** ומנקבין[e] לאשיהן לעדויי חוטכן. מוקיי"ל בלע"ז: **מקק דסיפרי אכל דשיראי.** כל אלו תולעין הן שבכל מין ומין ואוקיון בשמומיסא תכל אילא פה הה: **כולהו אכנפא.** לאוכלן: **קוליס יש בתאנים.** היה תולעת יושב ונוקב בגרונו ודומה שהוא קוץ: **קטליה פה לדין.** הרגו פה לדין: **מתני' רוכלין.** מוכרי בשמים לקיטורי נשים ויש להן קופות קטנות לערורות בשמים: **אינו חייב אלא אחת.** דכולה מלאה הוא: **פחות מכגרוגרת.** לאע"ג דכל האוכלין שיעורן כגרוגרת הני כיון לזריעה קיימי בפחות מכגרוגרת נמי מיחייב:

במיני מתיקה שנו הואיל וראויין למתק קדירה מעמא דחזו למתק את הקדירה הא לאו הכי לא הכא נמי חזו למתק: קליפי אגוזין וקליפי רמונים סטים ופואה כדי לצבוע בגד קטן: ורמינהי [f] המוציא סמנים שרויין כדי לצבוע בהן דוגמא לאירא (הא איתמר עלה) אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לפי שאין אדם טורח לשרות סממנים לצבוע בהן דוגמא לאירא: [a] מי רגלים: תנא מי רגלים עד בן [b] מ' יום: נתר: [c] תנא נתר אלכסנדרית ולא נתר אנפנטרין: בורית: אמר רב יהודה זה החול והתניא הבורית והחול אלא מאי בורית כבריתא מיתיבי הוסיפו עליהן החלביצין והלעינון והבורית והאהל ואי ס"ד כבריתא כבריתא מי איתא בשביעית [d] (והתנן) [e] זה הכלל כל שיש לו עיקר יש לו שביעית ושאין לו עיקר אין לו שביעית אלא מאי בורית אהלא והתניא והבורית ואהלא (אלא) תרי גווני אהלא: קימוליא: אמר רב יהודה שלוף דוק: אשלג [f] אמר שמואל שאילתינהו לכל נחותי ימא ואמרו לי שונאנה [g] שמיה ומשתכח בנוקבא דמרגניתא ומפקי ליה ברמצא דפרזלא: **מתני'** [h] פלפלת כל שהוא ועטרן כל שהוא מיני בשמים ומיני מתכות כל שהן מאבני המזבח ומעפר המזבח מקק ספרים ומקק מטפחותיהם כל שהוא שמצניעין אותן לגונזן [i] רבי יהודה אומר אף המוציא משמשי ע"ז כל שהוא שנאמר [1] ולא ידבק בידך מאומה מן החרם: **גמ'** פלפלת כל שהוא למאי חזיא לריח הפה: עיטרן כל שהוא: למאי חזיא לצילחתא: מיני בשמים כל שהן: ת"ר [j] המוציא ריח רע כל שהוא שמן טוב כל שהוא ארגמן כל שהוא [k] ובתולת הוורד אחת: מיני מתכות כל שהן: למאי חזו תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר שכן ראוי לעשות ממנה דרבן קטן [l] ת"ר האומר הרי עלי ברזל אחרים אומרים [m] לא יפחות מאמה על אמה למאי חזיא אמר רב יוסף לבלייא עורב ואיכא דאמרי אחרים אומרים לא יפחות מכלייא עורב וכמה אמר רב יוסף אמה על אמה [n] נחשת לא יפחות ממעה כסף [o] תניא רבי אליעזר אומר לא יפחות מצינורא קטנה של נחשת למאי חזיא אמר אביי [p] שמחמטין בה את הפתילות ומקנחין הנרות: מקק ספרים ומקק מטפחת: א"ר יהודה מקק דסיפרי תכך דשיראי ואילא דעינבי ופה דתאני והה דרימוני כולהו סכנתא ההוא תלמידא דהוה יתיב קמיה דר' יוחנן הוה קאכיל תאיני אמר ליה רבי קוצין יש בתאנים א"ל קטליה פה לדין: **מתני'** [q] המוציא קופת הרוכלין אף על פי שיש בה מינין הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת [r] זרעוני גינה פחות מכגרוגרת ר' יהודה בן בתירה אומר חמשה

זרע

כהעלמות הרבה ויהא חייב על כל אחת ואחת קמ"ל פי' דס"ד דמינים מחלקין כדא"ל יהושע דתמחויין מחלקין[s] ומיהו ה"ל להזכיר ר' יהושע:

אס

[a] לעיל ע"ב, ג) נדה סב. ע"ש, ב) [ל"ל והתניא], ד) ע"ז יד. נדה סב., ה) נדה סב., ו) [גי' הערוך ערך שנא שלגא וכנדה סב. איתא שלגא], ז) [עי' תוס' לקמן לד. ד"ה אלא דמתמן], ח) [פי' שוקן קתום וכרכיע אלי גאון היה שוהה פתילה הוולל שעושין מלמר גפן בגוש ממין ווכל הקורין אותו ווכל. ערוך ע' ערך כמול], ט) מנחות קז. ע"ש, י) [מנחות קו:], כ) [שם קז. ושם איתא ר"ש בן יעקב], ל) [גי' הערוך שמוחטין ועי' ביצה לב:], מ) לעיל ועי., נ) ד' יח. ותני נוטע תורמים, ניכוז], ס) ל"ל ומקנכין, ע) [לקמ סב.], פ) רש"ל מ"ז ועי' מהרש"ל, צ) [ובערכין ו. ד"ס כגון כו' מתני יסוד כגון ע"ש וכ"כ במנחות קז. ד"ה כלי], ק) [ל"ל כריתות], ר) ומיהו היה לו להזכיר ר' יהושע אלא ר"ל ר"ש דמתניי אתוליה במקום אב רש"ל.

הגהות הב"ח

(א) גמ' מי רגלים עד מ' יום כל"ל ותיבת בן נמחק: (ב) רש"י ד"ה שיש לו עיקר וכו' אלון לו עיקר הוא כמו: (ג) ד"ה בלבלא מוכר של אמה על אמה הי: (ד) ד"ה לגורא מזלג קטן הס"ד ואח"כ מ"ש שמוחצין בו פתילות ומקנחין לאשיהן כל"ל ותיבת בגוזן אלון לו זהב לבדק הבית לגולי חזי ממקן:

מוסף תוספות

א. כיון דאין טעמן שוה. תוס' הרא"ש. ב. וקא חשיב נמי. תוס' הרא"ש. ג. [ן]משמע דהיינו מי רגלים דהכא דכל טוניא דהכא איתא נמי התם. תוס' הרא"ש. ד. ואילך היינו אחר שהחמיצו. תוס' הרא"ש. ה. שמלבנים את הבגדים. תוס' הרא"ש. ו. למה לא שיערו בנחושת עצמו. ריטב"א. ז. מוציא במינים הרבה. תוס' הרא"ש.

רבינו חננאל

אירא. ונקרא עירא. בלשון ארמי אדרדה. והוא כמין מוך, חתיכה קטנה מן הצמר או מן הפשתן, או מן צמר של גפנים שאורגין אותן בתוך מטפחות ספג, כמו מילה, נקראת בלשון ישמעאל כמל והרבה צובעין אותן. **צליחתא** בלשון ישמעאל א'ל[שקיקה. **פתילת הוורד.** שעושין מצמר גפן צבוע כעין ורד. וקורין אותו וורד, וכן אמרו (כתובות עד) לענין יצאת וראשה פרועה וטווה בשוק, בטווה וורד כנגד פניה. ובלשון פרס נקרא גולגון, נודע בבבל. **מקק סופרים.** רקבונית של ספרים, ותולעת הנולד ממנו נקרא מקק. ותולעת הנולד (ממנו) ממשי נקרא תכך. והנולד מן העובים נקרא אלא, ושל תאנים פח, ושל רמונים חח.

מוסף תוספות

ה) [ל"ל מהלי שבת הלכה ח:]
ו) ד ב ג שם הלכה ה:
ז) ד מ"י פ"ג מהלכות ערכין הלכה ט:
ח) ה מ"י פ"ח מהל' שבת הלכה כח:
ט) ו שם הלכה ו:

תורה אור השלם

ו וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם לְמַעַן יָשׁוּב יְיָ מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרִחַמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ:
דברים יג יח

לעזי רש"י

לטרו"ן [ליישרו"ן]. מרור גינות.
פינו"א [פי"ן]. אורן.
פורידידו"ר. מקדח.
מוקיי"ר. למחוט (נר).

מוסף רש"י

במיני מתיקה שנו. שטולן טעמן מתוק ומשום סכי מלעולפין דטעמן שוה למתק בהן הקדירה (ע"ז סז:). **לצבוע בהן דוגמא לאירא.** לומר מעט כעין שמראין לדוגמא לומר רוקה אתה כזה, והוא כשיעור הלריך לאירא של גרדי לפתוס פי קנה שפקעת הערב נתוס בו (לעיל עט:). **לפי שאין אדם טורח.** ואם כא לברוחה שוה כדי פי קנה (שם). **כל שיש לו עיקר.** שוה שממנו מז, ונפרית קרקע נעלמת הוא (נדה סב:). **ובל שאין לו עיקר.** לתתקיים בתלן כיחות הנשמים, כגון קיטופון וזילוען וכיולא בהן (ע"ז יד:). **אין לו שביעית.** ומותר לגעות מהן אמוה ואיהו מלוה לתקיון (שם). **לבלייא עורב.** מסמרות חדין חותכין בהם גב היכל נגעלת העורבין שלא יפנו עליו (מנחות קז) שהיו מביאין מבלאות של בחול אמה על אמה והכן ממסרות נגהין אמה קטנין ומתפין בהן לאם הגב של היכל לגרש את העורבין, ל"א בלא עורב מוגע העורבים כמו (תהלים מ) לא תבלה המתיך (ערבין ו:). **לא יפחות ממעבא כסף.** משוה מעה כסף, דמייתי נחוסת שוה מעה כסף (מנחות קו:). **שמחטטין בהן את הפתילות.** מפילין לאם הפתילה כשהוא שרוף, וכלע"ז ממוקי"ר (שם קז:). ומקנחין הנרות. של מעולה מלאכה שבחוסה (שם). **ר' יהודה בר בתירא אומר חמשה.** גרעינין (לעיל עט:).

רב נסים גאון

האומר הרי עלי ברזל לא יפחות מאמה על אמה למאי חזי אמר רב יוסף לבלה עורב. תמצאנו במסכת מידות בפרק ד', ההיכל מאה על מאה ועל רום אמה. האולם שש אמות וגובהו ארבעים אמה, אמה כיור, ואמתים [בית] דילפה, אמה תיקרה, ואמה מעזיבה, וג' אמות מעקה, ואמה כלה עורב. ר' יהודה אומר לא היתה כלה עורב עולה מן המידה, אלא ד' אמות עולה היה מעקה. וכגון זה במנחות (דף קז) בפרק הרי עלי עשרון.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אם לנטיעה שתים. פי' אותם שהם ראויים לנטיעה אי נמי כלומר במקום שרגילין לנוטען והוי סתמא לנטוע דאי במולגא ממש לנטיעה הא אמר בריש פ' המצניע (לקמן צא.) מחייב היה ר' מאיר במולגא חטה א' לזריעה: **שמצניעין אותו** לחזיר. פירוש שראוי ליתן לעובד כוכבים או למכור לו אבל ישראל אסור לגדל חזיר: **דלא לימרו מיכל קא אכיל ליה ועבר משום בל תשקצו.**

אומר רשב"א דמשמע מכאן דחגב טהור אין טעון שחיטה מדלא קאמר דלא לימרו דקאכיל ליה בלא שחיטה ועוד דת"ק קאמר בסמוך בחגב אי טמא דילמא מיית ואכיל ליה ובטהור לא חיים והיינו משום דמותר בלא שחיטה ובתוספתא דמסכת תרומות[1] תניא אוכל אדם חגבים בין חיין בין שחוטין[2] ואע"ג דאסור לאכול אי משום בל תשקצו מ"מ מותר לחתוך ממנו אבר ולאוכלו על ידי רחיצה ואין בו משום אבר מן החי ורש"י הביאו בלוז טרפות (חולין דף פו.) מה"ג דמתיק חגבים אין טעונין שחיטה מדכתיב ואת כל נפש החיה הרומשת במים אלו דגים ואת כל נפש השורצת אלו חגבים מדכתיב חגבים אחר דגים משמע דאין טעונין שחיטה כדגים ואפילו עוף הוה פטרינן ליה בולא כלום אי לאו דהוקש לבהמה

כדאמר בהשוחט (שם מ:)[3]:

ועובר משום בל תשקצו. משמע דשוחיטא שרי ואומר ר"ת דבפ"ב דתמ' ע"ז (דף ג.) גבי איל קמצא דתמרסא רב פפא דהיינו שוחיטא ורב חייא בר אשי אמר משמיה דעולא סוסבל וקאמר התם דבראשו ארוך היינו שוחיטא כ"ע לא פליגי דאסור ל"ג דאסור אלא גרס כ"ע לא פליגי דשרי דהכא משמע דשוחיטא שרי ולית ביה אלא משום בל תשקצו ותמה מתניתין דפרק אלו טריפות (חולין דף קה:) שרי ראשו ארוך לכך נראה ל"ת דגרס כ"ע לא פליגי דשרי[4]:

הדרן עלך א"ר עקיבא

המצניע וכל אדם אין חייבין עליו אלא בשיעורו.

תימה לר"י דאמאי איצטריך למיתני ליה הא תנא ליה חדא זימנא בפרק כלל גדול (נעיל דף עה:) [5] ושאינו בשר להצניע אינו חייב אלא המצניע[6]:

מתקף

מ א מיי' פי"ח מהלכות שבת הלכה יח:

מא ב שם הלכה ז:

מב ג שם הלכה יג:

א ד ה מיי' שם הלכה כ כח:

תורה אור השלם

1 לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ: קהלת י ב

2 אַל תִּשַּׁקְצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם: ויקרא יא מג

מוסף רש"י

כדי לזבל קלח של כרוב. דקלח אחד משון (לעיל עמ.), כרישא. קפלון (לעיל עמ. פ:) ושעורה וזבר מגל כרוב (שם).

הדרן עלך אמר ר' עקיבא

רב נסים גאון

זרע פול המצרי שנים. פול המצרי הוא אללוביה בלשון ישמעאל. והן דומות פולים קטנים ביותר ובאמצעיתן שחור. המצא דבר זה מפורש בתלמוד (ירושלמי כלאים פ"ח) כלאים פול המצרי כד דהוא רטיב איגון צחין ליה לובי. כד דהוא נגיב איגון צוחין ליה פול המצרי. **דהא רב כהנא הוה קאי קמיה דרב והוה קא מעבר שושיבא אפומיה.** שושיבא הוא ממיני ארבה. ובראור דבר זה במסכת ע"ז בפרק אין מעמידין (דף לז) מאי איל קמצא, רב פפא אמר שושיבא.

סליק פרק אמר רבי עקיבא

רבינו חננאל

וכי תנן זרע קישואין שנים זרע דלועין שנים וזרע פול המצרי שנים, רמינן עלה למה לי שנים במעה אחת ליחייב, דהא לענין זבל וחזל הדק כדי לזבל כרישה אחת. [אמר] רב פפא כד זריע מזבל אפילו בחישה אחת, לפיכך חייב על דבל שיש בו שיעור לזבל אחת. אבל לזרוע בתחילה, אין אדם טורח להוציא נימה אחת לזריעה. **צורי דקל ותורי דקל.** בו שמענן צורי דקל, הוצין שחולקין אותן לשנים ושלשה וארבעה, וקולעין אותן, או שמלפפין אותן ועושין אותן כמין חבל. **תורי דקל,** קליפי חריות. והיינו ג)דיתא דהוה הים רב הונא בו. ויש שפירשוהו נבארא שהוא ליף בלשון ישמעאל. ולא דמי, כי נבארא סיב נקרא. **צפורת דרמים.** ממיני חגבים. **רבנן** סברי חגב חי כל שהוא, מפני שמצניעין אותו לקטן לשחק בו, כדכתיב התשחק בו כצפור ותקשרנו לנערותיך, אבל חגב מת כאוכלין דמי ושיעורו כגרוגרת, דדוקא טהור. ור' יהודה סבר אף טמא חי כל שהוא. **ואמרינן** תנא קמא מאי טעמא לא אמר חגב חי טמא כל שהוא. אמר לך תנא קמא לא רגילי אינשי להצניע חגב טמא לקטן לשחק בו דלמא אתי למיכליה. **ואקשינן** חגב חי טהור נמי לא ליהבו ליה לקטן דלמא אתי למכליה כשהוא חי, ואית ביה משום בל תשקצו, דהא רב קאמר ליה לרב כהנא לא תעבר שושיבא אפומך, דלא לימרו קא אכיל ליה וקא עבר משום בל תשקצו. ושושיבא הוא איל קמצא, וכבר העידו על איל קמצא דהוא רכן. **אמרי** לך רבנן לא רגיל סתם קטן לקטן חגב חי סתא לשחק בו, לאו דלמא אכיל ליה

ב) נעיל עמ. פ:, **ג)** [נעיל עמ.], **ד)** [נעיל פ:], **ה)** [וכעיין ערך תר כתב דחזי לתפור פי' לגעת ע"ש], **ו)** בס"א: לקקת, **ז)** [לקמן קכא.], **ח)** [ויקרא יא], **ט)** משום בל תשקצו דמשום הוא וכל דבר מיאוס אית בי' משום בל תשקצו כדאיתא בתוס' מכות וכו' בל"ל, **י)** [פ"ק], **יא)** [בתוספתא איתא. בין חיין בין מתים], **יב)** [וע"ע בין חיין ע"ז נח. ד"ה לעולם ותוס' חולין סו. ד"ה בתמלין], **יג)** [בחולין סה: כתבו וכן מצא בספר יראים וכע"ז לז: ד"ה כלאתו כתבו וגי' זו נמצאת בפי' ר"ח], **יד)** ועפ"ז מיישב תמי' זו,

הגהות הב"ח

(א) גב' פול המצרי שנים המוציא חגב: **(ב)** רש"י ד"ה המולגת חגב מי טהור כל שהוא: **(ג)** ד"ה לתפנון וכו' לסימן לכל כל"ל ותיבת עדות נמחק:

פרק י **(ד)** רש"י ד"ה חזר והכניסו וד"ה אינו חייב הד"ש: **(ה)** ד"ה אמר מהי וכו' בכלל גדול וכל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו אינו חייב תוס' ד"ה מהו דתימא ד"ה בעלה קמ"ל דלכ: **(ו)** תוס' ד"ה המצניע וכו' בפ' כלל גדול וכל שאין כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו אינו חייב:

גליון הש"ם

גמ' אי הכי טהור נמי. עי' משנה למלך פרק י"ז הלכה כז מהל' מ"א: רש"י ד"ה תורי בו' ולי"ה בו'. עי' ברכות דף כה ע"ב ברש"י ד"ה מאן מתמת ליה:

לעזי רש"י

ליצ"ש [לצי"ש]. חוט שבתוכו עובר חוט מן השתי.

רבינו חננאל (המשך)

כשהוא חי, אלא דילמא מאת ואכיל ליה. ור' יהודה סבר סתם קטן כשהוא משחק בחגב חי או מאת בין טהור הוא בין טמא הוא קשי ליה ומיספד ספיד ליה, אבל מיכל לא אכיל ליה.

הדרן עלך אמר ר' עקיבא

פרק עשירי המצניע. כבר מפורש (בפירקא קמא) [בפרק כלל גדול] כל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו, אם הוציאו בשבת אין חייב עליו אלא המצניעו. והשתא אתא ופרש המצניע כלום בחול שאינו כשיעור הוצאה, [והצניעו הוא] לזרע או לדוגמא או לרפואה, והוציאו בשבת, חייב עליו בכל שהוא [נ"א: כל שהוא], ואלמלא שהצניעו לא היה חייב עליו. ואחרים שלא הצניעוהו אין חייבים עליו אלא בשיעורו. **למה לי למיתנא המצניע לזרע ליתני המוציא לזרע.** פי' הכי קאמר, אמאי לא תנן המוציא לזרע או לדוגמא או לרפואה מה שהצניעו לכך, חייב עליו כל שהוא, וה"ט אדכרה בהוצאה **ואהדרינן** אמר אביי הכא במאי עסקינן כגון שהצניעו ושכחו למה הצניעו, וקא מפיק ליה בסתמא. פי' אגמרינן דלא (עכפת) [אכפת] לן מאי קא מכוין בשעת הוצאה, כין קא מכוין להוציאו לאותו דבר שהצניעו לו, וכין אפקיה בסתמא, כיון דמעיקרא הצניעו לאחד מג' דברים הללו או כיוצא בהן, אע"פ ששכח למה הצניעו והוציאו בסתם חייב,

---

זרע קישואין. תשוב הוא ומייב בשני גרגרין: **המוליא חגב חי** (ג) **כל שהוא.** שמצניעין אותו לקטן לשחק בו כדמפרש רבי יהודה בסיפא דמתני': **מת.** הרי הוא כשאר אוכלין ומייב בכגרוגרת: **ליפורס כרמים.** לקמיה מפרש מאי היא ומאי רפואתו: **שמצניעים אותו לקטן לזרוע קישואין שנים זרע דילועין שנים זרע פול המצרי שנים** (ה) [א]חגב חי טהור כל שהוא מת בכגרוגרת צפורת כרמים בין חיה בין מתה כל שהוא שמצניעין אותה לרפואה ר' יהודה אומר אף המוציא חגב חי טמא כל שהוא שמצניעין אותו לקטן לשחוק בו: **גמ'** ורמינהי [ב]זבל וחול הדק כדי לזבל קלח של כרוב דברי ר"ע וחכמים אומרים כדי לזבל כרישא [ג]אמר רב פפא הא דזריע הא דלא זריע לפי שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה: זרע קישואין: ת"ר [ד]המוציא גרעינין אם לנטיעה שתים אם לאכילה כמלא פי חזיר וכמה מלא פי חזיר אחת אם להסיק כדי לבשל ביצה קלה אם לחשבון שתים אחרים אומרים חמש ת"ר [ה]המוציא שני נימין מזנב הסוס ומזנב הפרה חייב שמצניעין אותן לנישבין מקשה של חזיר אחת צורי דקל שתים תורי דקל אחת: ציפורת כרמים בין חיה בין מתה כל שהוא: מאי ציפורת כרמים אמר רב פליא ביארי אמר אביי ומשתכח בדיקלא דחד נבארא ועבדי לה לחוכמא אכיל ליה לפלגא דימינא' ופלגא דשמאליה רמי לה בגובתא דנחשא וחתים לה בשיתין גושפנקי ותלי לה באיברא דשמאלא וסימניך [ו]לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו וחכים כמה דבעי וגמר כמה דבעי ואכיל ליה לאידך פלגא דאי לא מיעקר תלמודו: ר' יהודה אומר אף המוציא כו': ותנא קמא סבר לא מאי טעמא דילמא אכיל ליה [ז]אי הכי טהור נמי דהא רב כהנא הוה קאים קמיה דרב והוה קמעבר שושיבא אפומיה אמר ליה שקליה דלא לימרו מיכל קאכיל ליה וקעבר משום [ח]בל תשקצו את נפשותיכם אלא דילמא מיית ואכיל ליה ורבי יהודה אי מיית קטן מיספד ספיד ליה:

הדרן עלך אמר רבי עקיבא

המצניע [ט]לזרע ולדוגמא ולרפואה והוציאו בשבת חייב בכל שהוא וכל אדם אין חייב עליו אלא כשיעורו: **גמ'** למה ליה למיתני המצניע ליתני המוציא לזרע ולדוגמא ולרפואה חייב בכל שהוא אמר אביי הכא במאי עסקינן [י]כגון שהצניעו ושכח למה הצניעו והשתא קא מפיק ליה סתמא מהו

המצניע. כגון שהוא. דהא אתשביה: **אגא כשיעורו.** כגון אחד שיעור המפורש לו בזרעונין ממשה זרע קישואין או דילועין או פול המצרי שנים ובשאר דברים כגון יין או אוכלין או גמי כשיעור המפורש בכגון גדול ובהמוליא: **חזר והכניסו.** זה שהצניע פחות מכשיעור והוציאו אם חזר ומצלן שלא לזרעו והכניסו: (ד) **אינו חייב.** בהכנסה זו אגא אם כן יש בו שיעור שלא דכיון דנמלך עליו שלא לזרעו ביטל מחשבתו והרי הוא כבל אדם: **גמ' ניפני המוליא זרע בכל שהוא חייב.** ואף על גב דלא אצנעיה מעיקרא להכי דהא דבעינן שיעורא היינו טעמא כדאמרן אאין אדם טורח להוליא נימא אחת דאיכא הלכך מוליא אתם פטור עד שיהא בו שיעור אבל זה שהוליא נימא אחת לזריעה בהדיא גלי דעתיה דטרח ואתשביה: **אמר אביי.** ודאי מוליא לזריעה חייב ואף על גב דלא אצנעיה מעיקרא ומתניתין דבעי מצניע במוליא אתם אקמר כגון לנטלנו מבית לבית דאיכא חייב אבל אם אתמר כבר אינו בכלל גדול (נעיל עה:) (ט) כל שאינו כשר להצניע אינו חייב אבל אם מצניע הא מצניע חייב הכא במאי עסקינן כגון שהצניעו אלא מצניע לזרע או לדוגמא ושכח למה מצניעו והשתא מפיק ליה סתמא לנטלנו מבית לבית: מהו

ו) נגלה דע"ל דהוי חגב רב הונא ניה וכיון רבינו לדעת הש"ס דמגילה (כז ע"ב) ר"ה הוה אסר ריחא כו' ע"ש ועי' בערוך ערך תר התשיעי ותבין נתקן ולכוון את דברי רבינו ז"ל.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מתקיף לה רב יצחק. פירש בקונטרס דפריך מאביי[א] וקשה דלמאי נטר ליה עד הכא [ב]ואומר הרב פור"ת בשם רבינו שמואל דלדרב יהודה מצוה פריך וה"פ [ג]כיון דלמרת דמוליא חטה אחת לזריעה מייב אע"פ שאין רגילות משום דבתר מחשבתו אזלינן ה"ג כשמיבר להוליא כל ביתו ניזול בתר מחשבתו ולא נחייבנו בפחות כיון דפחות מיכן אינו חשוב בעייני ומשני התם בטלה דעתו אגל כל אדם [ד]דאין אדם שאינו יהא חשוב בעייני פחות מכן אבל הכא יש בני אדם שחשובה להם חטה אחת לזריעה: **או דילמא בתר השתא אזלינן.** משמע דאי [ה]בתר השתא אזלינן ליכא למיבעיא מידי מדקאמר אח"ל בתר השתא אזלינן הוליא גרוגרת לאכילה ומקה וחזרה ותפחה מהו ולא מיבעיא ליה אקמייתא ואמאי אכתי תיבעי ליה אי הוה דיחוי אגל שבת אז לא כדבעי בקמון דהא מיד כשנמקה נדחית וי"ל דדוקא הכא דבקמון חשיב ליה דיחוי שנדחית בין משיעור לאשון בין משיעור אחרון אבל הכא דמשיעור אחרון מיהא לא נדחית [ו]לא חשיב ליה דיחוי: **אי לענין טומאה בביצה אוכלין בעינן.** משמע דלא מקבל אוכל טומאה בפחות מכביצה ומה שהניח [ז] רש"י מת"כ דאוכל מקבל טומאה בכל שהוא דתניא מכל האוכל [ח]שטמאת בכל שהוא [ט]יכול יהא מטמא אחרים ת"ל אשר יאכל אוכל הנאכל בצת אחת הוי אומר זה בית קרנגולת אומר ר"ת דאקמכתא היא דה"ק מעשר ירק מרבינן בת"כ מוכל מעשר אחרן ולא הוי אלא אקמכתא בעלמא [י]והא דפריך בפרק כל שעה (פסחים ד' לג:) למ"ד משקין מיבלע בליעי מהא דתנן טמא שמטא זיתים וענבים בכילה מבוונת טהורים ואי מיבלע בליעי אמאי טהורים ומוקי לה בענבים שלא הוכשרו לאימת קא מיתכשרי לכי שמיט להו וכי שמיט להו בליר ליה שיעוריה אמי שפיר גם לפי' הקונטרס דאע"ג דמקבל טומאה בכל שהוא מ"מ בליר ליה שיעורא מלקבל הכשר לפירוש הרב פור"ת דמפרש בשם רש"י בפ' חבית (לקמן קמה.) דאין אוכל מקבל הכשר בפחות מכביצה וטמא משום דמאשר יאכל נפקא לן לטומאה אחרים בכביצה [ט]ואהא כתב אשר יגע עליו מים וכן בפרק אלו עוברין (פסחים מה.) גבי בלק שבשדקי עריבה דמפרש אביי כגון דאוכל פחות מכביצה אוכלין ונגעו בהאי בלק בפסח דאיתיקורו חוסבו מלטרף אע"ג דבלא אוכל פחות מכביצה הוה מצי לאוקמי דנגע שרץ בכזית שבשדקי עריבה בפסח דאיתיקורו חוסבו מקבל טומאה בשאר ימות השנה אי קשיא אין [ג]אי לא לא אלא לענין בבלא טומאה עצמה לא נפקא לן מינה מידי דבלאו הכי אסורה משום חמץ להכי נקט לענין לטומאה אחרים ומייתי רבינו תם ראיה לאין אוכל מקבל טומאה פחות מכביצה לתניא בפרק אלו עוברין (שם מד.) המקפה של תרומה הטוס והשמן של חולין ונגע בטבול יום במקלתן פסל את כולן מקפה של חולין ושום ושמן של תרומה ונגע בטבול יום במקלתן לא פסל אלא מקום מגעו והוין בה מקום מגעו מאמי פסל והא לא הוי כביצה וכ"ש ל"ג הכי אלא גרים והא בטל בנוכא ומפרש דהכי פריך מקום מגעו אמאי פסול והא בטל טוס ושמן אגב מקפה דהא משום הכי קתני בריש פסל את כולן ואין נראה לומר דבטלי בריש נהי דבטלי לא אמרינן דבטלי ועוד דלא שייך למימר דבטלי הטוס והשמן כיון שהן בעין מדקתני לא פסל אלא מקום מגעו ועוד [י] (תניא בתוספתא) בד"מ בזמן שהיא גוש בקערה משמע שהן בעין ואין נראה לאריך וכ"כ מזר בו בבריתות (תוס' דף כח.) וגבי פרה מיטמא טומאת אוכלין (תוס' דף פב.) והא דאמר בפ"ק דחולין (דף ד:) התורה העידה על כלי חרס שאינו מגלה חרדל לאו דוקא חרדל אלא כלומר מגלה ביצים ומשום דבחרדל איכא טובא לאשון ושני כו' ומקבל טומאה מדרבנן נקט ליה[יא]:

אי לענין שבת בגרוגרת בעינן. הוה מצי למיפרך אמאי נקט זרע ואמאי נקט תרומה ולגבי שמא: **בגון דאיכא פחות מכביצה אוכלים בו'.** אור"י דלהכי נקט זרע דהשתא בהדי הדדי קא אתיין דלא אתיין לענין שבת עד דגא כדאמר בפרק המוליא (לעיל דף פ.) מוך ג' לרבנן בעיא הנאה על גבי משהו אבל מכנים מכי אתי מוך ג' [יב]איכא איסור שבת ואיסור טומאה ליכא עד דמצטרף [יג]ולא אתיין

מהו דתימא בטולי בטלה מחשבתו קמ"ל כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה אמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי מאיר אף במוציא חטה אחת לזריעה פשיטא כל שהוא תנן מהו דתימא כל שהוא לאפוקי מגרוגרת ולעולם [ב]עד דאיכא כזית קמ"ל מתקיף לה רב יצחק בריה דרב יהודה אלא מעתה חישב להוציא כל ביתו הכי נמי דלא מיחייב עד דמפיק לכוליה התם בטלה דעתו אצל כל אדם: וכל אדם אין חייבין עליו אלא כשיעורו: מתניתין דלא כרבי שמעון בן אלעזר [ג]דתניא כלל א"ר שמעון בן אלעזר כל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו והוכשר לזה והצניעו ובא אחר והוציא נתחייב זה במחשבתו של זה אמר רבא אמר רב נחמן הוציא כגרוגרת לאכילה ונמלך עליה לזריעה אי נמי לזריעה ונמלך עליה לאכילה חייב פשיטא זיל הכא איכא שיעורא וזיל הכא איכא שיעורא מהו דתימא בעינן עקירה והנחה בחדא מחשבה והא ליכא קמ"ל בעי רבא הוציא חצי גרוגרת לזריעה [ד]ותפחה ונמלך עליה לאכילה מהו את"ל התם הוא דמיחייב דזיל הכא איכא שיעורא וזיל הכא איכא שיעורא הכא כיון דבעידנא דאפקה לא הוה ביה שיעור אכילה לא מיחייב או דילמא כיון דאילו אישתיק ולא חשיב עליה מיחייב אמחשבה דזריעה השתא נמי מיחייב ואת"ל [א]כיון דאילו אישתיק ולא חשיב עליה מיחייב אמחשבה דזריעה [ב]השתא נמי מיחייב הוציא כגרוגרת לאכילה [ה]וצמקה ונמלך עליה לזריעה מהו הכא ודאי כי אישתיק אמחשבה קמייתא לא מיחייב או דילמא בתר השתא אזלינן ומיחייב ואת"ל [ג]בתר השתא אזלינן ומיחייב הוציא כגרוגרת לאכילה וצמקה וחזרה ותפחה מהו יש דיחוי לענין שבת או אין דיחוי לענין שבת [ד]תיקו: בעא מיניה רבא מרב נחמן [ה]זרק כזית תרומה לבית טמא מהו למאי אי לענין שבת כגרוגרת בעינן אי לענין טומאה בביצה אוכלין בעינן לענין שבת [ו]וכגון דאיכא פחות מכביצה אוכלים והאי משלימו לביצה מאי מדמצטרף לענין טומאה מיחייב נמי לענין שבת או דילמא כל לענין שבת כגרוגרת בעינן א"ל תניתוה אבא שאול אומר שתי הלחם ולחם הפנים שיעורן כגרוגרת ואמאי לימא מדלענין יוצא שיעורן

מהו דתימא כיון דשכח בשעת הוצאה שלא היה זכור בהצנעתו: **בטלה לו מחשבתו.** ואין כאן לא חשיבות מחשבת הצנעה ולא מחשבת הוצאה: **קמ"ל.** דכל העושה שמה על דעת הראשונה עושה ובחשיבותיה קמא קאי: **כל שהוא פטן.** ופתם משנה רבי מאיר:

לאפוקי מגרוגרת. דשאר אוכלין: **אלא מעשה.** דמתני' בדעתיה תלינן דכקאמרת משום דעל דעת ראשונה מחשבת ליה שיעורא: **חוצב להוליא כל ביתו.** בהוצאה אחת דלא אחשבה אלא אם כן הוליא כולה כאחד: **הכי נמי.** דכי אפקא פוכתא פוכתא לא מיחייב: **בטלה דעתיה.** ושיעורא דחשיב לאינשי חשיב: **וכל אדם אין חייבין אלא כשיעורו.** ואע"פ שהוכשר לזה והצניעו: **בגרוגרת.** איכא שיעורא לאכילה ולהוצאה וכ"ש לזריעה דשיעורא בכל שהוא: **ופפחה.** ועמדה על גרוגרת קודם הנחה: **ונמלך עליה לאוכלה.** והייתה מהו: **אם"ל.** בההיא אע"ג דעקירה והנחה לאו בחדא מחשבה הוא: **פשט הוא דזיל הכא איכא שיעורא הכא כיון דבעידנא דאפקה לא הוה ביה שיעור אכילה לא מיחייב.** בשעת מחשבה ראשונה כיון כו כשיעור למחשבתו ושיעור (א) למחשבה שניה אינו אלא מילכתרפי עקירה והנחה: **אלא בלא בעידנא דאפקה לא הוה בה שיעור.** למחשבה שניה של הנחה ולא מלכתרפי הנחה לעקירה: **כיון דאילו אשתיק.** בהך שניה אית בה שיעור לזריעה ומיחייב: **השתא נמי מיחייב.** הואיל ויש שיעור למחשבה אחרונה ובשיעור זה איכא שיעורא למחשבה ראשונה ויותר: **לא מיחייב.** דהא בשעת הנחה ליכא שיעור למחשבה קמייתא: **בתר השתא.** בתר מחשבה דהשתא אזלינן לענין הנחה: **יש דיחוי.** מה שחשבה בימים אילו הנחה בההיא שעתא לא מיחייב (ב) מי אמרינן תורת דיחוי דנלחה לו ממיזג מעתא ובטלה לה עקירה וכי הדר תפחה והניחה הוי הנחה גלא עקירה: **אי לענין טומאה.** דמיבעיא לך אם נטמא לטמא טומאת אוכלין או לאו כביצה בעינן: **והאי משלימו.** שנחה אלא והשלימו וע"י הנחה זו נטמאו: **מאי.** מדחשיב הך זריקה לענין טומאה חשיב נמי לענין שבת כאלו הוא כגרוגרת ומיחייב או לא: שיעורן

מתקיף לה רב יצחק. פירש בקונטרס דפריך מאביי וקשה דלמאי נטר ליה עד הכא [ב]ואומר הרב פור"ת בשם רבינו שמואל דלדרב יהודה מצוה פריך וה"פ [ג]כיון דלמרת דמוליא חטה אחת לזריעה מייב אע"פ שאין רגילות משום דבתר מחשבתו אזלינן ה"ג כשמיבר להוליא כל ביתו ניזול בתר מחשבתו ולא נחייבנו בפחות מכיון דפחות מיכן אינו חשוב בעייני ומשני התם בטלה דעתו אגל כל אדם [ד]דאין אדם שאינו יהא חשוב בעייני פחות מכן אבל הכא יש בני אדם שחשובה להם חטה אחת לזריעה: **או דילמא בתר השתא אזלינן.** משמע דאי [ה]בתר השתא אזלינן ליכא למיבעיא מידי מדקאמר אח"ל בתר השתא אזלינן הוליא גרוגרת לאכילה ומקה וחזרה ותפחה מהו ולא מיבעיא ליה אקמייתא ואמאי אכתי תיבעי ליה אי הוה דיחוי אגל שבת אז לא כדבעי בקמון דהא מיד כשנמקה נדחית וי"ל דדוקא הכא דבקמון חשיב ליה דיחוי שנדחית בין משיעור לאשון בין משיעור אחרון אבל הכא דמשיעור אחרון מיהא לא נדחית [ו]לא חשיב ליה דיחוי: **אי לענין טומאה בביצה אוכלין בעינן.** משמע דלא מקבל אוכל טומאה בפחות מכביצה ומה שהניח [ז] רש"י מת"כ דאוכל מקבל טומאה בכל שהוא דתניא מכל האוכל [ח]שטמאת בכל שהוא [ט]יכול יהא מטמא אחרים ת"ל אשר יאכל אוכל הנאכל בצת אחת הוי אומר זה בית קרנגולת אומר ר"ת דאקמכתא היא דה"ק מעשר ירק מרבינן בת"כ מוכל מעשר אחרן ולא הוי אלא אקמכתא בעלמא [י]והא דפריך בפרק כל שעה (פסחים ד' לג:) למ"ד משקין מיבלע בליעי מהא דתנן טמא שמטא זיתים וענבים בכילה מבוונת טהורים ואי מיבלע בליעי אמאי טהורים ומוקי לה בענבים שלא הוכשרו לאימת קא מיתכשרי לכי שמיט להו וכי שמיט להו בליר ליה שיעוריה אמי שפיר גם לפי' הקונטרס דאע"ג דמקבל טומאה בכל שהוא מ"מ בליר ליה שיעורא מלקבל הכשר לפירוש הרב פור"ת דמפרש בשם רש"י בפ' חבית (לקמן קמה.) דאין אוכל מקבל הכשר בפחות מכביצה וטמא משום דמאשר יאכל נפקא לן לטומאה אחרים בכביצה [ט]ואהא כתב אשר יגע עליו מים וכן בפרק אלו עוברין (פסחים מה.) גבי בלק שבשדקי עריבה דמפרש אביי כגון דאוכל פחות מכביצה אוכלין ונגעו בהאי בלק בפסח דאיתיקורו חוסבו מלטרף אע"ג דבלא אוכל פחות מכביצה הוה מצי לאוקמי דנגע שרץ בכזית שבשדקי עריבה בפסח דאיתיקורו חוסבו מקבל טומאה בשאר ימות השנה אי קשיא אין [ג]אי לא לא אלא לענין בבלא טומאה עצמה לא נפקא לן מינה מידי דבלאו הכי אסורה משום חמץ להכי נקט לענין לטומאה אחרים ומייתי רבינו תם ראיה לאין אוכל מקבל טומאה פחות מכביצה לתניא בפרק אלו עוברין (שם מד.) המקפה של תרומה הטוס והשמן של חולין ונגע בטבול יום במקלתן פסל את כולן מקפה של חולין ושום ושמן של תרומה ונגע בטבול יום במקלתן לא פסל אלא מקום מגעו והוין בה מקום מגעו מאמי פסל והא לא הוי כביצה וכ"ש ל"ג הכי אלא גרים והא בטל בנוכא ומפרש דהכי פריך מקום מגעו אמאי פסול והא בטל טוס ושמן אגב מקפה דהא משום הכי קתני בריש פסל את כולן ואין נראה לומר דבטלי בריש נהי דבטלי לא אמרינן דבטלי ועוד דלא שייך למימר דבטלי הטוס והשמן כיון שהן בעין מדקתני לא פסל אלא מקום מגעו ועוד [י] (תניא בתוספתא) בד"מ בזמן שהיא גוש בקערה משמע שהן בעין ואין נראה לאריך וכ"כ מזר בו בבריתות (תוס' דף כח.) וגבי פרה מיטמא טומאת אוכלין (תוס' דף פב.) והא דאמר בפ"ק דחולין (דף ד:) התורה העידה על כלי חרס שאינו מגלה חרדל לאו דוקא חרדל אלא כלומר מגלה ביצים ומשום דבחרדל איכא טובא לאשון ושני כו' ומקבל טומאה מדרבנן נקט ליה[יא]:

אי לענין שבת בגרוגרת בעינן. הוה מצי למיפרך אמאי נקט זרע ואמאי נקט תרומה ולגבי שמא: **בגון דאיכא פחות מכביצה אוכלים בו'.** אור"י דלהכי נקט זרע דהשתא בהדי הדדי קא אתיין דלא אתיין לענין שבת, ומשום דקא מחשב ליה מחייב, כי האי דסוף הזורק יש אוכל אכילה אחת חייב עליה ארבע חטאות ואשם, טמא שאכל חלב והוא נוחר מן המוקדשין ביה"כ, ר"מ אומר אם היתה שבת והוציא חייב, אמרו לו אינו [מן] השם, ואמרינן עלה אמאי הא אין דרך הוצאה בכך, ומהדרינן כיון דאחשביה מחייב, הכא נמי הכין אז דלמא כל לענין שבת כגרוגרת בעינן. א"ל ר"נ תנינא אבא שאול אומר שתי הלחם ולחם הפנים שיעורן כגרוגרת.

ליה לרבא. ואהדרינן לעולם לענין שבת, וכגון שזרק לאותו בית טמא תרומה פחות מכביצה ואיתא התם, וזרק עכשיו כזית שהוא משלימו להוא דאיתיה התם לכביצה. מאי, מדמצטרף לענין טומאה קא מחייב עליה נמי לענין שבת, ואי לאו דקא מצטרף לענין טומאה ומחייב עליה, לא איחייב עליה לענין שבת, ומשום דקא מחשב ליה מחייב, כי האי דסוף הזורק יש אוכל אכילה אחת חייב עליה ארבע חטאות ואשם, טמא שאכל חלב והוא נוחר מן המוקדשין ביה"כ, ר"מ אומר אם היתה שבת לזורת ונמלך עליהן [והוציאן] פטור שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך, ומפרשא נמי בגמרא דואילו נעורות. **בעא מיניה רבא מרב נחמן זרק כזית תרומה לבית טמא מהו.** ודמי כגון שזרק מרה"ר לרה"י, אי נמי מרשות היחיד לרשות [היחיד] ורשות הרבים באמצע. [דדיקינן] למאי קא בעי רבא הא בעיי, אי לענין שבת כגרוגרת בעינן, שאם הוציא אוכלין פחות מכגרוגרת פטור, אי לענין טומאה כביצה אוכלין בעינן, שאם טימא תרומה פחות מכביצה פטור, האי כזית לענין מאי קא מיבעיי

ב א מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה טו:
ג ב מיי' שם:
ד ג מיי' שם:
ה ד מיי' שם הל' טו:
ו ה מיי' שם:

מוסף תוספות

א. דאוקמה למתניתין כגון שהצניעו ושכח למה הצניעו. תוס' רפ"ח. ב. היה לבעל הגמרא לסדר דברי ר' יצחק אחר דברי אביי ולא יפסוק ביניהם בהא דרב יהודה. רשב"ם. ג. בשלמא אי לאו דרב יהודה הוא אמינא מאי כל שהוא כזית דחשיב בעלמא אבל. מי' הר"ן. ד. שאין מחשבתו מבטלת מה שהוא ראוי לכל בני אדם. רמב"ן. ה. פשיטא ליה. תוס' הרא"ש. ו. ולעולם היה בו שיעור דזריעה שהיה יכול להתחייב מתחילה ועד סוף השיעור זה לזריעה. ריטב"א. ז. מן התורה. תוס' פסחים נג: ד"ה לאימת. ח. דהרבה דברים מדרבנן נסיב להו בתורת כהנים מקרא. תוס' הרא"ש. ט. אוכל הנאכל בבת אחת. תוס' פסחים נג: ד"ה לאימת. י. מיד הר"ל כמונח. רשב"ם. יא. דנח ממש על פחות מכביצה. ריטב"א.

רב נסים גאון

פרק עשירי המצניע

למאי אי לענין שבת בגרוגרת בעינן אי לענין טומאה כביצה אוכלין בעינן. אימא בגרוגרת להרצאת שבת. הוא אמור בכמה מקומות, במשנה המוציא אוכלין כגרוגרת, והרבה כזה. ואסמכתא דילה מקרא דכתיב ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון, ואמרו תאנה בגרוגרת להרצאת שבת. **וכביצה לענין טומאת אוכלין.** בתורת כהנים אוכל מיטמא מלמד שהוא מיטמא בכל שהוא, ג) ת"ל אשר יאכל הא אינו מיטמא אלא בכביצה. ובפרק יום הכפורים תניא ר' אומר כל איסורין שבתורה בכזית חוץ מטומאת אוכלין כו'. וטומאת אוכלין מגלן דאמר ר' אבהו אמר ר' אלעזר אמר קרא מכל האוכל אשר יאכל, אוכל שאתה יכול לאוכלו בבת אחת, ושיערו חכמים שאין בית הבליעה מחזיק יתר מביצת תרנגולת. והזכרנו דבר זה בברכות ופי' אל משנה [במשנה] במסכת מעילה בפרק קדשי מזבח שנינו כל האוכלין מצטרפין לפסול את הגויה בכחצי פרס ומזון ב' סעודות לעירוב, וכביצה לטמא טומאת אוכלין וכגרוגרת להרצאת שבת וכזכורבת ליום הכפורים.

ג) יכול יטמא לאחרים בכל שהוא.

רבינו חננאל (המשך)

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות